

Paola Cortellesi
'Vrouwenrechten
zijn in geen land
écht verworven'

FILM C8-9

'Vrouwenrechten zijn in geen énkkel land definitief verworven'

INTERVIEW **PAOLA CORTELLESI** REGISSEUR

Bioscoopshit 'C'è ancora domani' is een zwarte komedie over vrouwengeweld. „Een ode aan miljoenen vrouwen die is aangepreft dat zij niks waard zijn.”

Door onze correspondent **Ine Roox**

Rome, 1946. Delia woont in een volkse buurt van de Italiaanse hoofdstad, met haar man Ivano en hun drie kinderen. Ivano verdient de kost en laat geen kans liggen om dat er bij Delia goed in te wrijven. Zij bestiert het huishouden, terwijl ze tegelijkertijd buitenshuis bijklust om de eindjes aan elkaar te knopen én zorgt voor Ivano's bedlegerige vader, die inwoont bij het gezin. Ivano slaat haar geregeld in elkaar. Haar schoonvader vindt haar een prima huisvrouw, maar ze zou haar mond moeten houden. Gelukkig heeft Delia nog een leuke vriendin die marktkramer is, een automonteur die om haar geeft, en een Amerikaanse soldaat die haar wil helpen.

C'è ancora domani (Er is altijd nog morgen) is het regiedebuut van de Italiaanse actrice en scenariste Paola Cortellesi (50), die behalve de regie ook de hoofdrol voor haar rekening nam. De film is een zwarte komedie over geweld tegen vrouwen in een machosamenleving. „In Italië wordt vandaag nog steeds gemiddeld om de 72 uur een vrouw vermoord, doorgaans door haar partner of ex”, zegt Cortellesi. Ze wilde dit actuele thema in een historisch kader plaatsen.

Na de Tweede Wereldoorlog begonnen vrouwenrechten op te bloeien in Rome, maar het was ook een periode waarin huiselijk geweld niet écht een taboe was. „Natuurlijk gebeurde het niet in élk gezin”, zegt Cortellesi, „maar het kwam bij niemand op om aangifte te doen. Als jouw man geweldddadig bleek, had jij gewoon meer pech dan een ander.” Trouwen was voor het leven. Scheiden werd pas in 1970 legaal in Italië.

C'è ancora domani was een enorm commercieel succes in Italië. Best verrassend voor een zwart-witfilm, volledig gesproken in het Romeins dialect van de jaren veertig. Paola Cortellesi heeft het nu drukker dan ooit. Ze excuseert zich dat

het gesprek noodgedwongen via videoverbinding plaatsvindt, tussen de internationale filmfestivals door.

Waarom raakt uw film een gevoelige snaar bij zo'n groot publiek?

„De grote aandacht overrompelt mij een beetje. In Italië was ik vooral blij dat bijna de helft van de bioscoopgangers uit mannen bestond, en in het buitenland was ik vooral verbaasd over de ontvangst van de film in Zweden. Op het festival van Göteborg wonnen we zelfs de publieksprijs! Dat verraste mij, in Italië denken we dat Zweden inzake vrouwenemancipatie mijlen verder staat. Maar aangezien de Zweedse kijkers de film zó herkenbaar vonden, klopt dat misschien niet helemaal. Vrouwenrechten zijn in geen énkkel land definitief verworven.”

Waarom maakte u een komedie over zo'n gevoelig onderwerp?

„Met discriminatie van vrouwen ging ik als actrice en scenarist al eerder aan de slag. Verder speel en schrijf ik graag amusante dingen omdat een vleugje humor ook diepgang kan geven aan een verhaal. Amusant is niet hetzelfde als oppervlakkig. Een film kan wiesio het publiek niet opvoeden, maar hooguit inspireren. Deze licht komische toon zag ik als de enige manier om dit verhaal te vertellen.”

Was dit ook zo voor Valerio Mastandrea, die uw echtgenoot speelt?

„Hij heeft inderdaad geworsteld met de juiste toon. Ik wilde dat hij geloofwaardig zou zijn als hij geweld tegen Delia gebruikt, én dat hij van de ene op de andere seconde ridicuul kon zijn. Hij mocht vooral nooit intrigeren, of charmant worden. Als hij alleen is met zijn vader, is hij gewoon een zielige vent. Ik zocht een acteur die beide kanten geloofwaardig kon brengen, telkens in de juiste dosis.”

U toont het geweld niet letterlijk. Wilde u de klappen verstoppen?

„Als Ivano zijn hand opheft om Delia te slaan, toon ik vlak erna een stel dat begint te dansen. Niet zozeer om het geweld weg te stoppen, maar omdat die macabere dans symbool staat voor wat inmiddels een ritueel is geworden in Delia's leven, en zo het repetitieve karakter van het geweld nog verder onderstreept. Iedereen weet precies wat er komen zal, als hij de kinderen naar hun slaapkamer stuurt. Het hoefde niet voyeuristisch te worden.”

Wat voor vrouw is Delia?

„Een vrouw die denkt dat zij helemaal niet meetelt. Ze staat voor miljoenen vrouwen die zijn opgevoed vanuit de idee dat zij niets voorstellen, en zich daarom niks waard voelen. Ook in gezinnen zonder partnergeweld zat de vrouw in die jaren in een ondergeschikte relatie. Ik ben vijftig en heb ouders die in deze periode zijn geboren en grootouders die toen volwassen waren. Al is deze film niet biografisch, ik kon putten uit heel wat familie verhalen.”

Ook verhalen van collega's en vriendinnen slopen het script in. Zoals zoete herinneringen aan sexy Amerikaanse soldaten in Italië vlak na de oorlog. „Een familielid van mijn coscenarist vertelde dat ze als meisje was opgenomen in een Amerikaans ziekenhuis in Toscane”, zegt Cortellesi geamuseerd. „Daar zag zij niet alleen voor het eerst mooie, gespierde Afro-Amerikaanse militairen, maar ook grote, blonde jongens, met blauwe ogen. Ze vond hen allemaal even mooi en was op slag verliefd.”

De Amerikanen aten vlees en pinda-kaas en waren goed doorvoed. Anders dan de Italiaanse burgerbevolking, bij wie door vitaminedekort huidziekten waren opgetreden. En zeker niet iedereen had nog een volledig gebit. In de film vergaapt Delia zich aan een knappe soldaat, wiens glimlach volgens haar nóg mooier wordt, vooral omdat hij zoveel tanden heeft.

Hoe is het om vandaag een vrouw te zijn in Italië?

„Italië is geen achtergesteld land. Inzake emancipatie zijn er belangrijke stappen gezet. Met Giorgia Meloni en Elly Schlein is nu zowel de premier als de oppositieleider een vrouw. Ik hoop vurig dat zij samen een oplossing zoeken voor het probleem van geweld tegen vrouwen.

„Om de dynamiek van toxische relaties te begrijpen, gingen we te rade bij centra tegen huiselijk geweld. Steeds weer hoor je daar dat de man zijn slachtoffer kleineert en haar zelfvertrouwen ondermijnt. In Italië heeft nog steeds meer dan één vrouw op drie geen eigen bankrekening. Ontstaat er dan geweld in de relatie, dan maakt die financiële afhankelijkheid de drempel om thuis weg te gaan nog hoger.

„Ik hoop dat mijn film aan het denken zet. Na een volle publiekvoorstelling stond een vrouw op die zei dat zij ooit Delia was geweest. 'Maar nu niet meer', zei ze trots. Toen voelde ik puur geluk.”

Delia (Paola Cortellesi) klust bij, zodat het gezin rond kan komen.

Cortellesi deed scenario, regie en de hoofdrol.

Hoe het patriarchaat in zijn werk gaat

Komisch drama

C'è ancora domani. Regie: Paola Cortellesi. Met: Paola Cortellesi, Valerio Mastandrea, Romana Maggiora Vergano. Lengte: 118 min.

●●●●○

Als Delia haar man Ivano bij het ontwaken liefdevol goedemorgen wenst, is zijn antwoord een klap in haar gezicht. Daarna begint haar dagelijkse ritueel: ontbijt klaarmaken voor hem en hun drie kinderen, boodschappen doen, bijklussen voor wat extra inkomen. Een marktkoopvrouw met wie ze altijd een praatje maakt, is de enige die echt aardig tegen Delia is, verder is het kommer en kwel. Ze slooft de hele dag en is niet alleen de voetveeg van haar tirannieke man: ook Ivano's vader, die bij hen in huis woont, staat zijn mannetje. Wie wil weten hoe het patriarchaat – een altijd wat abstract begrip – praktisch in zijn werk gaat, is hier aan het goede adres.

De zich in 1946 afspelende Italiaanse film *C'è ancora domani* is gefilmd in zwart-wit en heeft fraaie begincredits waarin we Delia in slowmotion volgen als ze met haar boodschap-

pentasje door de straten van Rome loopt. Het geeft al aan dat regisseur en acteur Paola Cortellesi niet per se ruw realisme nastreeft. Gelukkig maar, want dat zou al snel ondraaglijk worden. Cortellesi filmt bijvoorbeeld een van de vele scènes waarin het door haar gespeelde personage Delia door haar man in elkaar gemept wordt als een dansante scène: huiselijk geweld als een bijna sierlijke choreografie. Ook muziek speelt een grote rol, vooral als een soort commentaar op de actie – de liedteksten zijn gelukkig vertaald. Een andere scène is zelfs lichtvoetig. Hierin ontmoet ze de knappe en zachtmoedige garagist met wie ze eigenlijk had moeten trouwen. Ze deelt een reep met hem die ze net van een Amerikaanse soldaat kreeg, waarna we zien dat hun tanden helemaal bruin zijn. Zo wordt een romantische scène waarin de camera cirkels om het stel draait ook erg grappig. Soms ligt het er wat dik bovenop in *C'è ancora domani*, maar een aantal inventieve scènes en de ontroerende climax maken veel goed.

André Waardenburg

Paola Cortellesi regisseert op de set van 'C'è ancora domani'.

FOTO LUISA CARCAVALE